

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/252

Karar Sayısı : 2002/102

Karar Günü : 12.11.2002

Resmi Gazete tarih/sayı:27.02.2003/25033

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 8. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 18.1.1972 günlü, 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 6. maddesinin birinci fıkrasının "Adli veya askeri hakimlik yahut savcılıklara ..." bölümünün Anayasa'nın 10. ve 140. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Hukuk Fakültesi mezunu olup, Ankara Bölge İdare Mahkemesi'nde hâkimlik görevi yapan davacının, noterlik belgesi verilmesi isteminin reddine ilişkin Adalet Bakanlığı işleminin iptali için açtığı davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun itiraz konusu bölümü de içeren 6. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Adli veya askeri hakimlik yahut savcılıklara atanmış veya avukat unvanını kazanmış olan veya Avukatlık Kanununa göre staj ve avukatlık sınavı şartlarından bağımsız olarak avukatlığa kabul olunmaya hak kazanmış bulunanlar, noterlik stajına tabi değildirler."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

İtiraz başvurusunda Anayasa'nın 10. ve 140. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Mahir Can ILICAK, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU ve Ahmet AKYALÇIN'ın katılmalarıyla 17.4.2001 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Anayasaya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, Anayasa ile Hakimler ve Savcılar Kanunu uyarınca, hakimlik ve savcılık görevlerini yürütenlerin adli ve idari yargı hakim ve savcıları olarak ayrıldığı ancak bu iki yargı yerinde görev yapan hakim ve savcılarının adaylığa alınmaları, mesleğe kabul edilmeleri, terfi ve atama usulleri ile maaş ve özlük hakları, emeklilik ve disiplin işlemleri bakımından bir ayırımı tabi tutulmadıkları, adli ve askeri yargı hâkim ve savcıları ile hukuk fakültesi mezunu idari yargı hâkim ve savcılarının aynı hukuksal konumda bulunmalarına karşın bu yargı mensupları arasında 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 6. maddesinde yer alan hükmün farklılık yarattığı bu nedenle kuralın, Anayasa'nın 10. ve 140. maddelerine aykırılık oluşturduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde, "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar" denilmektedir.

Buna göre yasaların uygulanmasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayrılığı gözetilmeyecek ve bu nedenlerle eşitsizliğe yol açılmayacaktır. Bu ilkeyle, birbirlerinin aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanması ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılması engellenmektedir. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Anayasa'nın 138. maddesinde mahkemelerin bağımsızlığı; 139. maddesinde hâkimlik ve savcılık teminatı; 140. maddesinde de hâkimlik ve savcılık mesleği düzenlenmiş olup bu maddelerde, görev alanları dışında adli ve idari yargı hâkim ve savcıları arasında bir ayırım gözetilmemiştir.

Bu nedenle, adli veya askeri yargı hâkim ve savcıları ile idari yargı hâkim ve savcıları, yasalar önünde aynı hukuksal konumunda bulunduklarından, noterlik stajından muaf tutulacaklar arasında hukuk fakültesi mezunu idari yargı hâkim ve savcılarının sayılmaması Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırıdır. Kuralın iptali gerekir.

Konunun, ayrıca Anayasa'nın 140. maddesi yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

B- İptal Kararının Yürürlüğe Gireceği Gün Sorunu

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede

yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez" denilmekte, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 53. maddesinin dördüncü fıkrasında da bu kural tekrarlanmakta, beşinci fıkrasında ise, Anayasa Mahkemesi'nin, iptal sonucunda meydana gelecek hukuksal boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlâl edici mahiyette görmesi halinde yukarıdaki fıkra hükmünü uygulayacağı belirtilmektedir.

1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 6. maddesinde yer alan "Adli veya askeri hakimlik yahut savcılıklara ..." bölümünün iptal edilmesi sonucunda doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlâl edici nitelikte görüldüğünden, bu konuda gerekli düzenlemenin yapılabilmesi amacıyla iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VI- SONUÇ

A- 18.1.1972 günlü, 1512 sayılı "Noterlik Kanunu"nun 6. maddesinin birinci fıkrasının "Adli veya askeri hakimlik yahut savcılıklara..." bölümünün, Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

B- İptal edilen bölümün doğuracağı hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 2949 sayılı Yasa'nın 53. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları gereğince İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK BİR YIL SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE,

12.11.2002 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN
Üye	Üye	Üye
Sacit ADALI	Ali HÜNER	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU	Ahmet AKYALÇIN
Üye		Üye
Enis TUNGA		Mehmet ERTEN